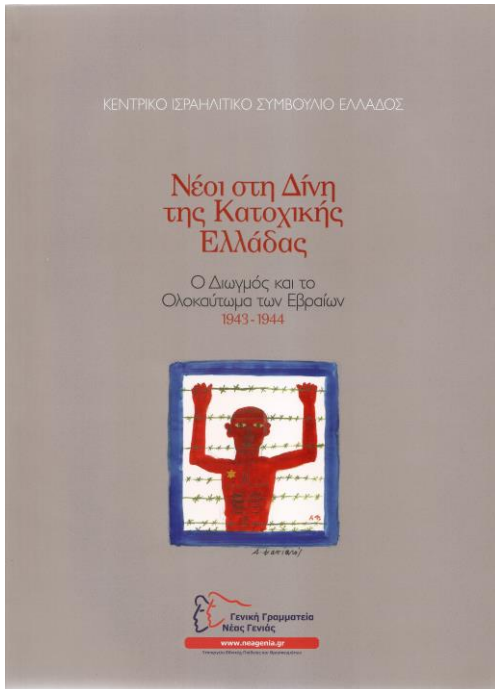

ΝΕΟΙ ΣΤΗ ΔΙΝΗ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ Ο διωγμός και το Ολοκαύτωμα των Εβραίων 1943 – 1944

**Νέα έκδοση του Κ.Ι.Σ. και της Γ.Γ.Ν.Γ.
αφιερωμένη στο Ολοκαύτωμα**

Το βιβλίο «Νέοι στη Δίνη της Κατοχικής Ελλάδας - Ο διωγμός και το Ολοκαύτωμα των Εβραίων» κυκλοφόρησε με την ευκαιρία της Εθνικής Ημέρας Μνήμης των Ελλήνων Εβραίων Μαρτύρων και Ηρώων του Ολοκαυτώματος του 2008.

Το έργο δημιουργήθηκε από το Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο Ελλάδος, με την υποστήριξη της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, με σκοπό την ευαισθητοποίηση της νεολαίας στην ιστορία του Ολοκαυτώματος και σε θέματα ρατσισμού. Είναι η τρίτη

συνεχής χρονιά που η Γ.Γ.Ν.Γ. υποστηρίζει προτάσεις του Κ.Ι.Σ. για έρευνα και εκδόσεις που σχετίζονται με την ιστορία τη γενοκτονίας των Ελλήνων Εβραίων.

Το έργο περιλαμβάνει προσωπικές μαρτυρίες νέων Εβραίων που βίωσαν την Κατοχή, το διωγμό και τη φρίκη των ναζιστικών στρατοπέδων. Οι μαρτυρίες αυτές, ενταγμένες σε τρεις θεματικές ενότητες- που αποτελούνται από αφηγήσεις παιδιών που κρύβονταν, νέων που εντάχθηκαν στην Αντίσταση και ομήρων επιζώντων των ναζιστικών στρατοπέδων- παρουσιάζουν τις διαφορετικές πτυχές της ιστορίας των Εβραίων στην κατοχική Ελλάδα καθώς και τη γενοκτονία.

«Πρόκειται για ένα βιβλίο που παρουσιάζει εσωτερικές βιωμένες καταστάσεις με συνταρακτικά περιστατικά τις οποίες οι αυτόπτες μάρτυρες περιγράφουν για πρώτη φορά», όπως αναφέρει χαρακτηριστικά στον πρόλογό του ο πρόεδρος του Κ.Ι.Σ. κ. Μωϋσής Κωνσταντίνης.

Ο Γεν. Γραμματέας Νέας Γενιάς κ. Παντελής Σκλιάς, στον πρόλογο της έκδοσης υπογραμμίζει: *«Οι σύγχρονοι αναγνώστες, μυούνται στο μάθημα μιας «άλλης» Ιστορίας, βιωμένης στην απομόνωση, σε τρομοκρατημένες γειτονιές, με αμπαρωμένες πόρτες. Καλούνται όμως ν' αναγνωρίσουν, πέρα από τις ευοίωνες διαφορές, τις λυπηρές αναγωγές στα κοινωνικά μορφώματα του σήμερα. Στην Ευρώπη του 21ου αιώνα, δεν παύουν να εκδηλώνονται φαινόμενα ρατσισμού εις βάρος των πλέον ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Υπό αυτό το πρίσμα –κι εδώ έγκειται ο θησαυρός του- το Λεύκωμα αναδεικνύεται σ' έναν βαρύτιμο οδηγό «πλεύσης» για κάθε μελλοντικό μελετητή που καλείται να αποτρέψει ό,τι απειλεί το αναφαίρετο δώρο της ζωής».*

Η πρώτη ενότητα, με τίτλο «Κατοχή – Διωγμός: παιδιά σε αναζήτηση καταφυγίου», περιλαμβάνει ιστορίες 15 παιδιών που επέζησαν κρυβόμενα. Μέσα από τις αφηγήσεις τους καταγράφεται η αγωνία, η αβεβαιότητα, τα προβλήματα ταυτότητας, οι καθημερινές δυσκολίες επιβίωσης, ο φόβος της προδοσίας ή / και η μεγαλοψυχία της βοήθειας που δέχτηκαν από Χριστιανούς συνανθρώπους τους. Η ενότητα περιλαμβάνει εισαγωγή της ψυχαναλύτριας Αριέλλας Ασέρ, με θέμα «Παιδιά του Πολέμου αντιμέτωπα στο 'τραύμα του πραγματικού' – Μια ψυχαναλυτική προσέγγιση». Στη μελέτη αυτή η Α. Ασέρ καταγράφει και αναλύει τα προβλήματα των

«παιδιών της Κατοχής», την αποτύπωσή τους στον ψυχικό τους κόσμο και τις συνέπειές τους στη μετέπειτα ζωή, στο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον των επιζώντων.

Η δεύτερη ενότητα, «Εθνική Αντίσταση: Η συμμετοχή των Εβραίων και η βοήθεια των ανταρτών προς τους διωκόμενους», περιέχει 12 μαρτυρίες τότε νέων που επιβίωσαν είτε εντασσόμενοι στην Αντίσταση είτε χάρη στη βοήθεια των ανταρτών να μετακινηθούν μέσω ασφαλών οδών και να κρυφτούν. Η εισαγωγή στην ενότητα αυτή είναι του Αμερικανού καθηγητή του Πανεπιστημίου του Σινσινάτι κ. Στήβεν Μπούουμαν, ο οποίος έχει εκτενώς ασχοληθεί με το θέμα και έχει εκδώσει μελέτη του για τους Έλληνες Εβραίους στην Αντίσταση. Το θέμα της συμμετοχής των Εβραίων στην Αντίσταση έχει ελάχιστα παρουσιαστεί στην ελληνική βιβλιογραφία και πιστεύεται ότι μέσα από τις καταγεγραμμένες στο βιβλίο μαρτυρίες φαίνονται οι αυθόρμητοι δεσμοί αλληλεγγύης, οι οργανωμένες προσπάθειες βοήθειας, τα γνήσια αισθήματα αντίστασης στον κατακτητή, ο φόβος των αντιποίνων, καθώς και πλήθος ιστορικών και κοινωνικών στοιχείων που συνθέτουν αυτή τη σελίδα της ιστορίας μας.

Στην τρίτη ενότητα, «Στα ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης: Μαρτυρίες επιζώντων ομήρων», καταγράφονται οι μαρτυρίες 9 νέων που συνελήφθησαν κατά το διωγμό, εκτοπίστηκαν και βίωσαν τον απάνθρωπο παραλογισμό και τη φρίκη των ναζιστικών στρατοπέδων. Μέσα από τις αφηγήσεις τους γίνεται η αντιδιαστολή της ήρεμης προπολεμικής καθημερινότητας, με την τραγική συνειδητοποίηση της επικείμενης εξόντωσης, με το θάνατο παρόντα σε κάθε στιγμή της ημέρας, με τις ανείπωτες εμπειρίες και τα μετέπειτα μονίμως αναπάντητα ερωτήματα. Η εισαγωγή στο θέμα της ενότητας γίνεται από την ιστορικό κα Οντέτ Βαρών – Βασάρ, με τη μελέτη της «Η γενοκτονία των Ελλήνων Εβραίων από τους Ναζί». Η τεκμηριωμένη αυτή μελέτη, με πλήρη σχετική βιβλιογραφία, παραθέτει ιστορικά στοιχεία για την ανάπτυξη και την εφαρμογή της «Τελικής Λύσης» στην Ελλάδα από τους Ναζί και τους συμμάχους τους, παρουσιάζοντας και εξηγώντας παράλληλα τις απώλειες του εβραϊκού πληθυσμού σε σχέση με το χρόνο, τη μέθοδο και την περιοχή, δηλαδή σε συσχετισμό με τις τρεις διαφορετικές ζώνες Κατοχής (Γερμανική, Βουλγαρική, Ιταλική). Η εργασία εξετάζει επίσης το πώς εξελίχθηκε μεταπολεμικά και μέχρι σήμερα η καταγραφή της ιστορίας του Ολοκαυτώματος στην ιστοριογραφία, την εκπαίδευση, τα Μνημεία.

Η καταγραφή των μαρτυριών και τα κείμενα έγιναν από τον ιστορικό Αλέξιο Μενεξιάδη και τη συγγραφέα κα Βεατρίκη Σαΐας – Μαγρίζου, σε μια πολύμηνη εργασία κατά την οποία πήραν τις συνεντεύξεις και επιμελήθηκαν τα κείμενα. Επίσης, χρησιμοποιήθηκε υλικό, αρχειακό και φωτογραφικό, του Εβραϊκού Μουσείου Ελλάδος και του σχετικού καταλόγου της έκθεσης του Ε.Μ.Ε. με θέμα τα «Κρυμμένα Παιδιά στην Ελλάδα της Κατοχής».

Το βιβλίο περιλαμβάνει επίσης συγκεντρωτικό πίνακα των απωλειών του εβραϊκού πληθυσμού της Ελλάδας και ένα εύληπτο και λειτουργικό χρονολόγιο του ναζιστικού σχεδίου εξόντωσης των Εβραίων της Ευρώπης από το 1939 έως το 1945, της Ο. Βαρών – Βασάρ και του Α. Μενεξιάδη. Η επιμέλεια της έκδοσης έγινε από το Γραφείο Δημοσίων Σχέσεων του Κ.Ι.Σ.

Το εξώφυλλο περιλαμβάνει έργο του γνωστού ζωγράφου Αλέκου Φασιανού, ειδικά φιλοτεχνημένο για το βιβλίο και για την Ημέρα Μνήμης Ολοκαυτώματος του 2008.

Αξίζει, τέλος, να σημειωθεί ότι ένα ακόμη ουσιαστικό στοιχείο της έκδοσης είναι το φωτογραφικό υλικό, το οποίο ευγενώς παραχώρησαν οι άνθρωποι των οποίων οι ιστορίες καταχωρούνται στο βιβλίο. Ο Γ.Γ. Νέας Γενιάς γράφει σχετικά στον πρόλογό του: *«Τα φωτογραφικά αρχεία της έκδοσης αποστομώνουν με την απλότητά τους. Αντίθετα με την τραγικότητα των θεματικών αξόνων του λευκώματος, εδώ απαθανατίζεται το ζωτικό, φωτεινό πρόσωπο της ειρήνης και διατρανώνεται η*

υποχρέωση του σύγχρονου κόσμου, ενός κόσμου χωρίς διακρίσεις, να την προασπίζεται. Ζεστά σπιτικά, ηλιόλουστα προαύλια, όμορφα χαμόγελα, ανοιχτές αγκαλιές πλουτίζουν το Λεύκωμα και το καθιστούν τραγικό κειμήλιο της Κατοχικής περιόδου».